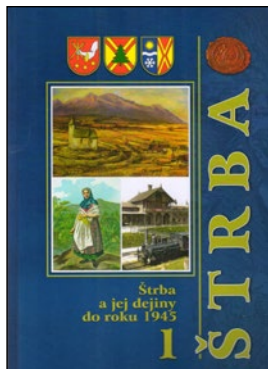

Štrba a jej dejiny do roku 1945. Zv. I. Eds. Zuzana Kollárová – Peter Švorc. Martin : Neografia, a. s., Martin, 2020. 372 s. ISBN 978-80-570-1640-3.

V súčasnej historiografickej spisbe sa pozornosť venovaná dejinám väčších a menších územných celkov, regiónov, mikroregiónov, miest a dedín stala nielen módnou záležitosťou, ale aj relevantnou formou šírenia a prehĺbenia historického povedomia obyvateľov žijúcich v „dotknutom území“.

Z kvantity vyrastá kvalita a k tej s prívlastkom nadpriemerná možno zaradiť posudzovaný titul *Štrba a jej dejiny do roku 1945*. V úlohe zostavovateľov vystupujú rodáci Štrby prof. PhDr. Peter Švorc, CSc. a PhDr. Zuzana Kollárová, PhD., čiže záruka hodnovernosti obsahu nie je problémom.

O bohatosti autorského zázemia svedčia menoslovy v tiráži publikácie. V úvode práce sa čitateľom prihovára starosta obce Štrba Michal Sýkora.

Obsah posudzovanej publikácie tvorí sedem nosných častí, pričom prvé z nich sú venované opisu obecných symbolov (PhDr. Božena Malovcová), ako aj prírodných (Ing. Milan Koreň, CSc.) a geologických (doc. RNDr. Peter Reichwalder, CSc.) pomerov Štrby a okolia. Po nich sú už kapitoly upriamené na históriu Štrby. Ponúkajú pohľad na dejiny obce, tých starších hlavne prostredníctvom poznatkov získaných z archeologických výskumov (PhDr. Marián Soják, PhD.) a pri opise dejín od roku 1526 až do roku 1918 prioritne z archívnych materiálov. Poskytujú informácie o živote obyvateľov v jednotlivých obdobiach, upozorňujú na politické a administratívne pomery (B. Malovcová), hospodárstvo a zdravotníctvo (Z. Kollárová), približujú konfesijné pomery v obci (Mgr. Ján Endrődi a P. Švorc), upozorňujú na možnosti vzdelávania sa štrbských detí (P. Švorc), pričom autori neopomínajú ani dramatické obdobia v živote Štrbanov. Jedna z kratších kapitol približuje situáciu v Štrbe počas prvej svetovej vojny (P. Švorc).

Posledný tematický blok monografie tvoria kapitoly venované pomerom v Štrbe v medzivojnovom období (1918 – 1945) od P. Švorca a PhDr. Petra Víteka. Aj tu sa čitateľovi ponúka množstvo zaujímavých a nových poznatkov a informácií o politických, administratívnych, hospodárskych, kultúrnych, konfesijných pomeroch života obyvateľov Štrby, ako aj o situácii v školstve, o tunajšom národopise a pod. Súčasťou tejto časti je dejinný prierez histórie Štrby venovaný vojnovým rokom 1939 – 1945 s akcentom na postoj obyvateľov obce k Slovenskému národnému povstaniu.

Ako pozitívum hodnotím, že každý z týchto príspevkov je od iného autora, čitateľ tak dostáva príležitosť porovnať prístupy, ale aj výstupy každého z autorov. Každý tento „výstup“ má svoje opodstatnenie v koncepcii tohto knižného diela, i keď napr. text o geologickej stavbe môže byť tvrďším orieškom pre vzdelaním priemerného príjemcu knihy, vyžaduje už skutočne v tomto odbore erudovanú osobu. Iste pre bežného čitateľa v obci budú zaujímavé hlavne tie časti knihy, kde sú podrobné exkurzie do dejín obce s vyrataním všetkých možných súvislostí týkajúcich jej obyvateľov v zachytávanom časovom úseku. Bohatý fotografický materiál je integrálnou súčasťou celej publikácie, všetkých jej kapitol a veľmi vhodne dopĺňa text, ba v niektorých častiach dosahuje rovnocennú hodnotu.

Na primeranej, bezpochyby nadpriemernej úrovni je grafická úprava publikácie a množstvo zaujímavých fotografií a fotokópií z archívnych zdrojov. Práca je hodnotným príspevkom do slovenskej historiografie. Okrem iného dokladuje, ako sa v konkrétnych podmienkach života obyvateľov Štrby presadzovali všeobecné, národné a štátne záujmy.

Nadežda Jurčišinová